

Komentarji

dominirajočim dogodkom in vprašanjem

"gold standard". — Pašisti se ne morejo biti mednarodni, da je enkrat spoznala, da valuta (gold standard, zlati standard) in gospodarska depresija momentalna dvojčka, ki sta iti skupaj, pa je "začasna" odpravila zlato valuto. Kar dela vlada, je vse "začasno".

Vse to pa dela z namenom, da odpravi umirajoči pri kapitalizmu. Če doseže baš to — ne bo njena krivda.

Prava zlatega standarda vlada ne daje več izjavi, da vlada ne doma in ne v tujini, da je predmet fluktuacij dnevnega naraščanja in padanja v vrednosti. Kakor so bili, je bil dolar vreden 20. 84 centov v mednarodni vrednosti; vrednost se dnevno menjaja. Ker pa je dolar vreden, se morajo dolarji menjati, da jih bo več. To je inflacija, ki je zdaj gotova.

Dolar bo manj vreden in bo več vredno. Cene monararisti.

ko bo vlada kontrolirala inflacijo, pokaže bodočnost. Do meje se lahko kontrolira, vlada kontrolirala tudi krepi drastično omejila špekulacije z dobrinami; ako ne stoga, ne bo kontrola dosti ali pomenila.

ino je tudi to, če bo z vredno blaga rasla tudi vrednost. Če bodo rasle samo cene, ne in plače pa ostanejo staja ali jih celo še znižajo — skupaj velik fiasco. Tokirnega denarja se mora kriti na vse sraje, ne le na in blagovne trge.

ava zlata valute mora i dober učinek vsaj v enem Podučiti mora Ameriko, nato ni glavna potreba za blagom ljudstva. Glavno je, da delata dovolj proizvajal kapitala in dovolj dobrin. pravo bogastvo in Amerikma dovolj tega bogastva — dovolj delavcev za proizvajala. Zlato je star malik, na kaso so se ljudje tako navadili, da se ne morejo brez njega. To je zmota.

je namisljena vrednota, ki ni v veri, v glavah ljudi. ni čas je, da si človeška izbira drugo in bolj trdnostno merilo za svoje materne vrednote — najmanjšega pa na ni, da se človeštvo oodi malika zlata v kapitalizaciji sveta.

usolini in Hitler, dva najfašistična diktatorja v daj Evropi, se strinjata, da razbiti državnice male eno in vzeti Poljski vsaj delo, nivoje nemško ozemlje, ne jata pa se, da bi se Avstrija z Nemčijo. Hitler bi rada rad imel Avstrijo pod diktaturo, Mussolini pa da bi Italija mejila z Nem-

lizem je skrajni nacionalizem, ki bi rad živel in se širil na drugih narodov. Vsa največji; druge trpi le toliko, dokler jih potrebuje za ekspanzijo. Nemogoče pa da bi bile vse fašistične diktature največje in konflikt med ni je neizogiben.

mednarodnega fašizma ne moeti. Le ono človeško gibanje lahko mednarodno, ki sloni programu enakih pravic za narode; na programu vseenake demokracije in socialne pravičnosti za vse sraje. Fašizma tega ne pozna, zato nima ene bodočnosti.

starija prepovedala politične stavke

22. apr. — Klerikalni diktator Dolfus je včeraj dekretiral, da je vsaka politična stavka "proti državi", ki bo kaznovana. Odredba je na-

RUSIJA BOJKOTIRALA VSE ANGLEŠKO BLAGO

Silo za ognjilo, je odgovor sovjetske vlade na angleški bojkot ruskega importa. Sovjetski bojkot preneha, ko Anglija umakne svojega

Moskva, 22. apr. — Sovjetska vlada je danes odgovorila na angleški bojkot 80% ruskega importa z — bojkotom vsega angleškega blaga. Uvoz angleškega blaga v Sovjetsko unijo je prepovedan. Dalje so sovjeti uvedli še druge restrikcije.

Najmanjše angleških tovornih ladij je prepovedano, raba angleških pristanišč za sovjetske ladje je reducirana na minimum in vstopnina za angleške ladje, ki pridejo v sovjetske luke, je zvišana.

Vse te naredbe ostanejo v moči toliko časa, dokler angleška vlada ne preklicuje svojega bojkotnega sklepa proti sovjetskemu blagu.

"Izvestija", uradni organ sovjetske vlade, pišejo, da je sovjetska Rusija tehnično in ekonomsko že toliko napredovala, da lahko vrne šilo za ognjilo na vsako slično akcijo zapadnega kapitalističnega sveta. Angleški embargo je bil dvorezni meč in angleška buržuazija bo kmalu spoznala, da je s tem mečem vsakla tudi sebe.

Centralni izvršni sovjetski odbor še ni odgovoril na prošnjo dveh angleških obojencev, Thorntona in MacDonalda, ki prošta, naj jima odbor odpusti zaporno kazen.

Green se nagiblje k poddržavljenju železnice

Ljudstvo ima zaupanje le še v vlado, je rekel v Clevelandu. Borba za 30-urnik in minimalno plačo

Cleveland, O. — V svrhu protekcije milijonov, "ki imajo več zaupanja v vlado kot pa v kapitalizem," čas mogoče ni več daleč, ko bo morala vlada prevzeti železnice v svoje roke, po mnenju predsednika Ameriške delavske federacije Williama Greena, ki je te dni govoril pred City klubom.

Podržavljenje železnic, je rekel Green, je bližje kot pa si mnogi predstavljajo. Tudi v biznisu na splošno bo vlada igrala večjo vlogo kot v preteklosti iz razloga, ker se kapitalizem ruši pod sedanjo krizo. Edina sila, ki bi to preprečila, bi bil nagel preokret na bolje.

Green je tudi rekel, da bo v bližnji bodočnosti izbrana neka unija, ki bo šla v boj za skrajšanje delovnika na šest ur in pet dni v tednu. Boj za krajši delovnik in pa zakonodaja za minimalno plačo sta dva glavna vprašanja, katerimo bo federacija posvetila vso pozornost.

Juddova spoznana za blazno

Florence, Ariz. — Zdravstvena komisija, katero je imenovala vrhovno sodišče države Arizone, je dognala, da Winnie Ruth Judd ni pri zdravi pameti. Judd, ki bi imela biti ta teden obsojena zaradi umora dveh žensk, bo zdaj poslana v norišnico.

Brezposelnost na pomožni listi se množi

Chicago. — Joseph L. Moss, direktor okrajnega biroja za javno blaginjo, poroča, da je pomozna lista brezposelnih dobila v marcu 11.581 novih imen. Z liste je odpadlo 8061 imen, torej je število brezposelnih družin, ki prejema podpora, naraslo v marcu za 3650.

perjena proti socialistom, ki so še parkrat zagrozili z generalnim štrajkom.

Tudi mezde se morajo dvigniti!

Delavec bo na slabšem, ko inflacija požene cene navzgor, njegova mezda pa ostane pri tleh

Washington, D. C. — Inflacija pomeni cenejši denar in dražje blago. Ako ne bodo rasle mezde delavca z rastočimi cenami potrebščin, bo delavec na slabšem. Ameriška delavska federacija bo povzdignila svoj glas za takojšnje zvišanje mezde, da bo delavec lahko zmagoval višje cene.

Tako je dejal v petek William Green, predsednik Ameriške delavske federacije.

Farmarji v Wisconsinu v novi revoluciji

S stavko prično desetega maja. V načrtu imajo lastno distribucijo

Appleton, Wis. — (FP) — Meneč, da je "new deal" stara poteza — "baloney" — so se farmarji v tej državi odločili za novo stavko, ki se prične 10. maja, ko poteče 30-dnevni rok, katerega so dali Rooseveltovi administraciji, da nekaj ukrene za zvišanje cen.

Farmarji pravijo, da so sedaj boljše pripravljene za stavko kot so bili meseca februarja. Stavka je naperjena tudi proti različnim trgovinam. Proti njim jo bodo vodili s tem, da bodo po desetih dneh stavke pričeli prodajati blago (mleko) le neodvisnim trgovcem in brez posredovanja mlekarjev.

Tega načrta — distribucije mleka direktno od farmarja do trgovca — ne mislijo opustiti niti v slučaju, če bo stavka odložena, za kar je pričel delovati governor Schmedeman. Farmarji zahtevajo ceno, ki bo pokrila produkcijske stroške. Sedaj prejema \$1.40 za 100 funtov mleka.

Dr. Maček pred sodiščem v Belgradu

Dunaj, 23. apr. — Dr. Vladimir Maček, naslednik Stefana Radiča v vodstvu hrvatske kmet-ske stranke, bo jutri postavljen pred sodišče za zaščito države v Belgradu. Obtožen je veleizdaje zaradi nekega intervjuja, ki ga je imel s poročevalcem angleškega lista "The Manchester Guardian". V tem intervjuju je dr. Maček rekel med drugim: "Jugoslavija je kakor človek, ki ima neozdravljivo bolezen in ki mora umreti v kratkem."

Sovjeti odpravili dvojne stavbe

Moskva, 22. apr. — Sovjetska vlada je pred par dnevi odredila, da vsak delavec in uradnik ne sme imeti več ko eno službo in eno plačo. Zadnje leto je število onih uradnikov, ki so imeli po dve ali več služb in seveda več plač, zelo naraslo; bili so celo slučajni, ko so nekateri imeli po sedem do osem služb hkrati, večnoma so bili kakšni svetovalci. Ta privilegij zdaj odpade.

VSE SE PRIPRAVLJA NA POT V WASHINGTON

Na velik pohod se pripravljajo veterani, zamorci in brezposelnosti. Velika nemirnost ljudskih mas je znamenje časa

Washington. — (FP) — "Naprej v Washington!" je geslo najmanj treh skupin, ki se pripravljajo na pot v glavno mesto dežele, da predložijo vladni svoje zahteve. Prvo skupino tvorijo zamorci, drugo socialisti in naprednejši elementi in tretjo veterani.

Voditelji zamorskega pohoda pričakujejo 50.000 protestnikov, ki predložijo predsedniku petico kot protest proti rasni persekuciji v zadevi scottaborških žrtv. Datum tega pohoda v Washington je 28. aprila. Značilen je najbolj vlad spontanege protestnega vala ameriških zamorcev, ki tvorijo eno desetino naroda in obenem najbolj izkoriščen in zatiran del prebivalstva. Svojemu ogorčenju nad rasnimi persekucijami bodo dali duška v tem protestnem pohodu.

Druge skupina, ki pride v Washington, je kontinentalni kongres za ekonomsko rekonstrukcijo, ki bo zboroval 6. in 7. maja. Na kongres pride več tisoč zastopnikov delavskih in farmarskih organizacij. Emil Rieve, predsednik pripravljalnega odbora, pravi, "da je Amerika v pesteh nove krize." Kongres se bo pečal z ekonomskimi in socialnimi vprašanji in njegovo zborovanje zna postati zgodovinske važnosti.

Nekaj dni zatem, na 12. maja, pa Washington obišče zopet "bonusna armada." Kot za prvi pohod je tudi sedaj prišel klic, "Naprej v Washington!" iz Oregona. Za to državo je določena kvota ne manj kot 600 veteranov.

Vodje te "bonusne armade" pravijo, da se pohoda udeleži 50.000 veteranov. Na patriotično plediranje, naj ne nadlegujejo administracije, odgovarjajo v cirkularju, da bodo veterani že "podkurili vladi milijardarjev, od milijardarjev in za milijardarje". Na Roosevelta so silno razkačeni, ker je znižal izdatke za podpiranje veteranov skoraj za polovico nad 400 milijonov.

K tem skupinam se lahko prišteje tudi "pohod diplomatov" devetih kapitalističnih držav, katere je Roosevelt povabil v Washington vsaj dva razgovora o bližajoči se mednarodni ekonomski konferenci, kjer bodo skušali vhrizgati novo dozo seruma v razpadajoče telo kapitalizma.

Se delajo profite

New York. — Cisti dobiček New England Power Ass'n je l. 1932 znašal \$6.276.564, kar je okrog 10% manj kot leto poprej. To "holding" kompanijo kontrolirajo Morganovi interesi.

Oster konflikt v kongresu zaradi inflacije

Republikanci pravijo, da je Roosevelt "otrok, ki se igra z dinamitom," toda demokratje so prepričani, da bo inflacijski program sprejet do srede. Privatna konferenca z MacDonaldom glede novega mednarodnega denarnega sistema na zmanjšani zlati bazi

Francija najbrž tudi opusti zlati standard

Njena mednarodna trgovina je prizadeta valed naraščanja franka

Pariz, 22. apr. — Francoski vladni in vodilni finančni krogi so silno iznenadeni zaradi akcije ameriške vlade, ki je zavrnila zlati standard. Francija je poleg par manjših dežel — Švice, Holandije in Belgije — edina vevlela, ki še bazira na zlati valuti. Posledica ameriške akcije je, da je frank začel rasti, dolar pa padati na evropskih borzah. Ampak s naraščanjem franka se je podražilo tudi francosko blago in trgovina Francije je zelo udarjena.

Parlški vodilni listi danes namigujejo, da bo Francija tudi primorana opustiti zlati standard z namenom, da zaščiti svoje trge.

Dolar pada na evropskih borzah in sorazmerno haste vrednost evropskih denarnih enot. Finančni žurnali v Švici, Berlinu in drugod zdaj pozivajo Evrope, naj kupujejo dolarje in plačajo dolgovne Ameriki, kajti "ameriški dolar ni bil še nikdar tako poceni kot je danes."

Vojaški častniki dobili kontrolo nad kempami

Roosevelt pristal na njih skemo in porinil gozdarsko službo na stran

Washington. — (FP) — Vse gozdarske kempe, v katerih zaposle 250.000 brezposelnih, so te dni preklele definitivno pod kontrolo militaristov, ko je predsednik Roosevelt pristal na načrt vojaških častnikov.

Po prvotni skemi bi vojni department imel kontrolo le nad rekrutiranjem brezposelnih, pogozdovno delo pa zvezna gozdna služba. Rooseveltov privatni tajnik Howe pa je te dni predložil predsedniku načrt generala Druma brez vednosti delavske tajnice Frances Perkins ali notranjega tajnika Wallaceja. Načrt določa, da ima vso kontrolo nad kempami vojni department.

S to potezo je bil narejen prostor za 3000 poročnikov in 1600 kapitanov, izveščani gozdarji pa so porinjeni na stran in s tem civilno vodstvo. Vsaj pa je gozdna služba definitivno podrejena vojaški komandi, ki bo gledala, da se med rekrutiranimi brezposelnimi čim bolj razvije duh militarizma in fašizma.

Washington, D. C., 23. apr. — Demokratiki voditelji v kongresu so sinoči izjavili, da bo republikanska obstrukcija zlomljena in inflacijski program bo sprejet najkasneje do srede.

Včeraj je prišla vest iz Pariza, da je francoska vlada poslala svoji delegaciji, katera stopi danes na ameriška tla, brezlično brzojavko z navodilom, da mora Herriot pobijati v Washingtonu vsak novi in nižji zlati standard. Francoska valuta ostane na zlati podlagi.

Washington, D. C., 22. apr. — V senatu je zadivjala ostra debata zaradi inflacijskega amandementa v farmakem zakonskem načrtu. Ta amandement daje predsedniku Rooseveltu oblast finančne in ekonomske diktature, kakršne še ne pozna zgodovina Združenih držav.

Inflacijski amandement daje Rooseveltu oblast, da lahko inflatorja papirnati denar za 50 odstotkov ali okrog tri milijarde dolarjev z izdajanjem "greenbackov" (te vrste bankovce brez vsakega kritja so imeli za časa civilne vojne), da lahko zmanjša vsebino zlata v dolarju za največ 50% in sprejme za poravnavo vojnih posojil največ za sto milijonov dolarjev srebra; dalje lahko uvede srebrno valuto za kritje gotove vate papirja.

Amendment določa, da sme predsednik vse te in še druge ukrepe poljubno izvajati, kadar se mu bo zdelo potrebno. Cim je pa bil ta amandement predložen, so takoj republikanci nastopili v opoziciji in začeli ljuto napadati ves Rooseveltov program inflacije. Vodja opozicije je senator Reed iz Pennsilvanije, ki je dejal, da je Roosevelt podoben "otroku, ki se igra z dinamitom" in njegov program je "kräitve najelementarnejših načel zdravega denarnega sistema in finančne politike."

Demokratski voditelji senata so takoj odgovorili, da Reed in ostali nasprotniki zastopajo bankirje na vzhodu, ki so največji sovražniki inflacije in devaluacije dolarja. Njihovo vpitje ne bo ostrušilo nikogar, kajti ameriško ljudstvo zahteva cenejši dolar!

Obstrukcija republikancev ne bo dolgo trajala in demokratska večina v senatu in nižji zbornici bo nedvomno sprejela ves program inflacije.

Medtem je angleški premier MacDonald došel v Washington in v petek zvečer je imel z Rooseveltom prvo privatno konferenco. Kaj sta razpravljala, ni še znano, vsa možnost pa obstoji, da ima Roosevelt v načrtu novo mednarodno denarno vrednoto, ki stabilizira dolar in angleški funt na novi zlati bazi nižje vsebine zlate kovine. Ta vrednota ima stabilizirati denar vseh dežel, dvigniti cene na mednarodnih trgih in oživeti mednarodno trgovino. Vzememo znižanje carine je tudi predmet razprave na konferenci. Revizija vojnih dolgov bo najbrž zadnja točka, ko se sklene dogovor glede vseh drugih važnih problemov.

Rusija dala državljanske pravice sinovom kulakov

Moskva, 22. apr. — Centralni izvrševalni sovjetski odbor je sklenil, da vsi sinovi in hčere izgnanih kulakov (premožnih kmetov) dobe z osemnajstim letom vse sovjetske državljanske pravice s pogojem, da opravljajo kakšno socialno koristno delo. S tem je Sovjetska unija zavrgla svoje prejšnje načelo, da morajo otroci trpeti za prestopke svojih staršev.

Reji skrbli pikajo delavce. (Narisa! Art Young.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodna: za Zdravstveno (izven Chica-
go) in Kanado \$0.50 na leto, \$2.50 na pol
leta, \$1.50 na četrti leta; za Chicago in Cleveland
\$0.75 na leto, \$3.75 na pol leta; za In-
ternacijo \$0.50.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$0.50 per year,
Chicago and Cleveland \$0.75 per year, foreign
countries \$0.50 per year.

Cene oglašev po dogovoru. — Recepti se ne
vrstijo.

Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

3657-69 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v oglepu, na primer (March 21,
1933), poleg vsakega imena da naslov po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
abonementa. Ponovite jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Volitve v North Chicago

North Chicago. — Pri lokal-
nih volitvah, ki so bile 18. aprila,
je dobil slovenski socialistični
kandidat za župana John J. Cerk
226 glasov; njegova dva
protikandidata sta dobila 1549
in 1443. V 1. wardu so bili trije
je slovenski kandidatje za alder-
mana in rezultat je bil: Matt
Kirn, republikanec (Unity party),
378 glasov; John Hladnik,
demokrat (Victory party) 268;
Paul Peklar, socialist, 112 gla-
sov.

Član umri

Chisholm, Minn. — Tu je um-
rl za srčno hibo Anton Repež,
star 65 let in doma iz Loza na
Notranjskem. Zapušča ženo in
osem otrok. Bil je v Ameriki 30
let in član društva št. 110 SNPJ.

Se en grob

Milwaukee. — Tu je umrla ro-
jakinja Ana Satler, stara 33 let
in doma od nekod na Dolenjs-
kem. Zapušča moža in tri si-
nove.

Umrli v Calumetu

Calumet, Mich. — Po dolgi
bolezni je umrla Katarina Simo-
nič iz Raymbautowna, stara 51
let in vdova po pokojnem Jos.
Simoniču, ki je pred leti izvršil
samomor. Zapušča sina in tri
hčere.

Bratska federacija

Milwaukee. — Danes se ot-
vori letna konferenca Jugoslovans-
ke bratske federacije v dvorani
So. Side Turn. Poleg SNPJ,
SSPJ, JSPZ Sloge in SNS so
poslale zastopnike tudi Jugoslo-
vanska katoliška jednota, Slo-
venska-hrvatska zveza (Calu-
met, Mich.) in Slovenska zapad-
na zveza (Denver, Colo.). Hrv-
vatska bratska zajednica se je
tudi premislila in je poslala za-
stopnika. Našo jednoto zastopa-
jo: Vincent Caimkar, Donald J.
Lotrich in Frank Aleš.

Nova grobova v Ohio

Cleveland. — V clevelandski
kliniki je umrla Agnes Logar iz
Bartbertona, stara 45 let in do-
ma iz Loke pri Igu. Zapušča moža
in tri hčere.

Lorain. — Tu je umrla Fran-
ces Tomáš, stara 62 let doma iz
Starega trga pri Rakeku. V A-
meriki je bila 30 let in zapušča
tri sinove in tri hčere.

Delavci v San Franciscu podpr-
li Mooneyjev kongres

San Francisco, Cal. — Delav-
sko gibanje v tem mestu je o-
bljubilo podporo Mooneyjevemu
kongresu, ki se otvori 30. aprila
v Chicagu.

Med 74 organizacijami, ki so
aktivne v kampanji za izvolitev
delegatov, je 37 unij, ki so pri-
družene Ameriški delavski fede-
raciji. Svet stavbinških unij v
Alamedu je uradno odobril akci-
jo Mooneyjevega kongresa in
povejal pridruženje organizacije
naj izvolijo delegate.

Mooney je naslovil posebni a-
pel delavstvu v San Franciscu,
v katerem poziva unije, naj po-
šljejo svoje delegate v Chicagu,
obenen pa se jim zahvaljuje, ker
so mu pomagale izvojevati novo
obravnavo. On pravi, da bo čika-
ški kongres mogočno orožje v bo-
ju za njegovo osvoboditev.

Pričakuje se, da se bo Moo-
neyjev kongres v Chicagu udeležilo
krog 50 reprezentantov delavskih
unij iz San Franciscu.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

"Free beer" v Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — Star pre-
govor pravi: Veliko grmenja,
malo dežja. To se je zgodilo v
našem mestu, ko je bilo napove-
dano "prosto pivo" za 17. aprila.
Zgodilo se je ravno narobe. Upo-
števanji so bili le boljši krogi, ki
imajo kaj v žepu. Za priprostega
delavca ni nič "free" dandanes.

Vse drugače pa bo 29. aprila
v South Side Turn dvorani. Tak-
rat ne bo nobene razlike in vsi
bodo enako upoštevani.

Torej, cenjeno obnovo, dob-
rodni klub vas ponovno uljud-
no vabi, da se udeležite te vese-
lice, katere čisti dobiček gre za
naše štrajkajoče brate, ki se bo-
jujejo za svoje pravice v juž-
nem Illinoisu.

Videli boste zanimive stvari,
ki jih ne boste tako lahko po-
zabili. Na primer pristnega rudar-
ja s svetilko na kapi na glavi,
ki bo podoben "rogaču", a ni se
ga treba bati. Dalje boste vide-
li, kako se rabi umetni veter v
rovih pod zemljo. Meh za tak ve-
ter bo gonil naš primorski ro-
jak Fr. Perič, ki je strokovnjak
v tej stvari. Rojak J. Brenci bo
pa delovodja, če se mu medtem
zdravje izboljša; on je pravi tip
leobenskakega "stajgarja".

Nadalje boste videli lokalne-
ga zdravnika s pristno kozjo
brado. Predstavljal ga bo J. Speh
z lepo rejenim trebuhom, prava
štajerska "Kauš". On mi je po-
klonil častno službo "treparja",
kajti njegova zdravniška "pra-
ska" je spoznala, da za kaj dru-
gega nisem sposoben.

Odbor ima še mnogo drugega
in zabavnega na programu, pa
vsega ne more prejeti. Zato je
najboljše, da pridete vsi sami po-
gledat. Gotovo vam ne bo žal.
Smeha in zabave bo na kožo. To-
rej na svidenje dne 29. aprila.
Joe Widmar.

Prvomajska proslava

Cleveland, O. — Lokalna soc.
stranka v Clevelandu priredi
prvomajsko proslavo v ponedeljek
1. maja ob 7:30 zvečer v Slov.
nar. domu na St. Clairju. Na
programu bo več govornikov,
poleg tega nastopi več pevskih
zborov in sicer soc. pevski zbor
Zarja, Workmen Circle in Češki
pevski zbor Vojan. Stranka uljud-
no vabi vse zavedno delavstvo,
da se te proslave udeleži v pol-
nem številu. Vstopnina je pro-
sta.

Pomena prvega maja ni potre-
bno zmeraj povdarjati, ker je
bilo že velikokrat povedano in
vsak zaveden delavec to lahko
ve, ali letošnji prvi maj nas pa
mora vzbujati do razredne zave-
sti bolj kot kdaj prej. Prvi maj
prihaja ob času, ko je v deželi
največja tragedija v vsej zgodovini.
Industrije so izprle čez 15
milijonov delavcev, to pomeni, da
je čez petnajst milijonov delav-
cev podvrženih počasnemu umi-
ranju od gladi. Na milijone jih
tava iz kraja v kraj in išče pri-
like za delo in živeti. Oni, ki še
kaj delajo, so pa sramotno ni-
ko plačani in poleg tega še pre-
ganjani od delovodj, da še več
producirajo, samo da bo še več
ji profit. Od kapitalističnih vlad
ne moremo pričakovati kaj boljš-
ega; vse obljube, ki so nam jih
dali, so ostale le na papirju; ne
Hoover ne Roosevelt nam ne
moreta nič dati. — Pomagati si
pa mora delavec sam, in to je v
svoji politični organizaciji, da si
postavi svojo lastno vladno, ka-
tera mu bo dala, kar mu gre.

Letošnji prvi maj naj nas
združi v močno delavsko stran-
ko, da si s njo priborimo blago-
stanje in svobodo. Na svidenje
prvega maja v S.N. domu na St.
Clairju. — John Krebel.

Resolucija slov. rudarjev iz Il-
linoisa

Livingston, Ill. — Slovenski
rudarji in člani SNPJ smo na se-
ji v Club hall v Livingstonu, Ill.,
dne 16. aprila sprejeli resolucijo
sledenčih vsebin:

Z ozirom na to, da imajo ru-
darji v okraju Franklin (Illinois)
v ustavi zajamčene pravice do
svobode govora, zborovanja in
masnega piketiranja; dalje, ker
niso prekršili nobenega zakona s
tem, da so se izrekli za stavko
za priznanje svoje unije; nade-
lje, ker smatramo, da je sedanj-
i spor jurisdikcijskega značaja
med dvema unijama, in ker ve-
mo, da se unija Progresivni ru-

darji Amerike ob nobeni priliki
ne poslužuje nasilja, da bi vpli-
vala na rudarje v okraju Fran-
klin (Illinois), kam se naj pri-
družijo; zato.

skenemo, da odločno protesti-
ramo proti nečloveškemu postop-
anju napram tem rudarjem,
njih ženam in otrokom in oblu-
bimo jim našo pomoč v njihovi
pravnični boju za ustavne
pravice; dalje sklenemo, da o-
stanemo zvesti v naši podpori v
korist tem rudarjem, obenem pa
ogorčeno protestiramo proti na-
padom na nje, ki jih izvršujejo
oboroženi najeteži s pretepan-
jem in teroriziranjem v toliki
meri, da rudarji niso več varni
zunaj svojih stanovanj, če se
podajo na ceste in mnogi so bi-
li primorani ostaviti svoje domo-
ve ter iskati zavetja drugje; na-
dalje sklenemo, da mi rudarji in
delavci v državi Illinois ponov-
no, kakor smo doslej, dasi brez
uspeha, zahtevamo od ustavnih o-
blasti, da morajo čuvati civilne
pravice rudarjev, katere so jim
do danes ignorirane.

Člani SNPJ zbrani na tej se-
ji zahtevamo, da pristojna oblast
takoj in brezpogojno vzpostavi
konstitucionalne pravice rudar-
jem okraja Franklin, Illinois.

Končno sklenemo, da se kopi-
ta te resolucije pošlje Frances
Perkins, tajnici departamenta za
delo v Washingtonu, D. C.

John Gorenc, predsednik;
Frank Krek, tajnik; Frank
Patsche.

Društva SNPJ in Slavonic Alli-
ance of California

San Francisco, Calif. — Ze-
par let se nekateri člani naše je-
dnote zaletavajo v Slavonic Al-
liance of California Inc., in s
tem izživajo prepis. Zakaj ka-
zati velikodušno inteligenco, o-
stale rojake in člane društva pa
napraviti za ignorante zato, ker
so po svojem prepričanju pra-
vilno volili? V vsaki organizaci-
ji se mora manjšina pokoriti ve-
čini; kdor tega neče upoštevati,
ne razume pravil ali neče resu-
meti. Pravila so sestavljena od
članov, ki znajo misliti in loči-
ti slabo od dobrega, zato je ča-
stno, ako take zaključke uposte-
vamo in priznamo kot dobre. Tu-
di SNPJ ima pravila, po kate-
rih se morajo člani ravnavati, da
obdržijo bratstvo in čast organi-
zacije.

Dopisovalci trdijo, da je Sla-
vonic Alliance of California ka-
pitalistična organizacija, ne da
bi to dokazali, zato jaz ne vidim
napake, ako naša društva spada-
jo v Slavonic Alliance of Cali-
fornia. Vsaka organizacija je ta-
ka, kakršno člani napravijo. Mi
znamo, da je povsod nekaj gn-
lobe, zato je bila naša dolžnost,
da pridete na sejo in iztrebite
gnilobo iz organizacije. Naša dol-
žnost je, da se skupno borimo
proti delavskim sovražnikom.
Trditve, da je Slavonic Alliance
of California politična ali ka-
pitalistična organizacija, so brez
podlage. Na prvi konvenciji v
sept., katera bo v Slovenskem
narodnem domu v San Francis-
cu, se bo šele določilo, kakšno po-
naj zavzemamo, zato je priporo-
čljivo, da društva pošljejo suge-

stije za spremembo pravil, da
potem ne bo nepotrebnih prepri-
rov in kritike.

Slavonic Alliance je bil usta-
novljen l. 1911 z namenom, zdru-
žiti vse Slovence v Californiji, da
se skupno borimo proti vsakemu
nasilstvu in pomagamo drug
drugemu v slučaju, da se
kateremu godi krivica s strani
sodnije, policije in pri dohva-
nju državljankega papirja i. t. d.
V gotovih ozihih se moramo pe-
čati s politiko, dokler bo eksisti-
ral sedajnji kapitalistični sistem.
Kaj pa moremo doseči brez po-
litičnih bojov? Ker Slavonic Al-
liance of California sedaj šteje
krog 100-tisoč članov, bi po mo-
jem mnenju morala postati mo-
čna politična organizacija, ki bi
se borila proti vsem, ki so proti
zavednemu delavstvu, inosem-
cem itd. Zato smo postali ame-
riški državljani, da se borimo
proti našim nasprotnikom. Pri
zadnjih predsedniških volitvah
so nekateri zahtevali, da se in-
dorsira demokratični ali republi-
kanski kandidat za predsednika,
podpisani sem se borili, da in-
dorsirajo socialističnega kandidata
ali nobenega. Zgodilo se je, da
nikogar nismo indorsirali.

Stavil sem sledeče predloge v
korist delavstvu: 1. da pošljemo
protest gvernerju države Cali-
fornije radi znižanja plač za
ženske; 2. da skupno nastopimo
proti kalifornijski postavodajni
zbornici glede predloge, ki bi
škodovala ribarjem v San Pe-
dru. Porazili smo resolucijo sta-
rega admiralja E. Klopffela, v ka-
teri je zahteval, da Amerika ne
sme priznati sovjetske Rusije.
(Klopffel je bil poveljnik ruske
mornarice pod carsko vlado) in
sprejeli več drugih važnih pre-
dlogov.

Slavonic Alliance je dobro po-
znana v državi Californiji med
vsemi narodnostmi, kajti orga-
nizacija je igrala veliko vlogo že
l. 1915, ko je nad 20 tisoč moč-
na armada njenih članov kora-
kala skozi vrata svetovne raz-
stave (Panama Pacific Interna-
tional Exposition—World's Ex-
position). Predsednik razstave,
Mr. C. C. Moor, je rekel: "The
Slavonic Day Celebration was
the most colorful that ever pas-
sed the Exposition gate". Tako
smo zavzemali ugledno mesto l.
1923 v Foreign Trade Club Ex-
position in San Francisco in l.
1931 v International Night, San
Francisco Junior Chamber of
Commerce.

Vsled trditve nekaterih naših
članov, da je proti pravilom SNP-
J, ako pristopijo naša društva
v Slavonic Alliance, je tajnik,
Mr. Pilkovich, od izobraževalne-
ga odbora Slavonic Alliance pi-
sal gl. tajniku SNPJ za pojasni-
je. Ker gl. tajnik ni odgovoril na
njegova pisma, sem podpisani za-
hteval, da mi odgovori, kaj so
zaključili o tem vprašanju. To je
bil vzrok, da je meni gl. tajnik
pisal v Prosveti št. 2 priobčena
pisma, ki so bila čitana na seji
izobraževalnega odbora Slavo-
nic Alliance in ki so vsake-
mu na razpolago, kdor bi jih za-
hteval. Ako ima kdo kaj proti
temu, naj se znesse nad menoj, ker
jaz sem tisti, ki sem zahteval od
gl. odbora SNPJ, da mi odpisajo,
ako je proti pravilom, če posa-
mezna društva stopijo v Slavo-
nic Alliance of California.

Peter E. Kurnick.

Vitamini—vir hormonov

Pomen sveže zelenjave in sadja
v prehrani

Vitamini so, kakor je že dav-
no znano, neobhodno potrebni
zdravju in telesni odpornosti,
imajo specifičen biološki učinek
in skoraj hormonski značaj (po
najnovejših raziskovanjih je celo
že skoraj gotovo, da nastajajo
je hormoni iz vitaminov). Za-
radi njih važnosti ni vseeno, ka-
ko hranimo zelenjavo in sadje,
kjer je največ teh snovi, kajti
napačna hranitev jih prav tako
uničuje kakor v določeni meri
kuhanje. Sirovo zajeta zele-
njava ali sirovo sadje itd. daje-
ta telesa pač največ vitaminov.

Vitamini so pa za naše živ-
ljenje vsi važni, najvažnejši pa
je vitamin C, ki ga vsebujejo
vsi sveži, sočni rastlinski pro-
dukti. Nastajajo v večjih množi-
nah pri klijanju semen in se o-
hrani potem v lupini in mensa-
nem delu sadeža, dočim ga v je-
drih dozorelih sadežev ni več.
Vitamin C je posebno občutljiv
in ga uniči že neprimerna hra-
nba ter oksidacija. V oronah in
paradiznikih se še najbolj o-
hrani, pri čemer igra veliko vlogo
stopnja dozorelosti; tudi
krompir in celo pri navadnem
načinu hranitve ne izgubi daleč
v pomlad skoraj nič tega vita-
mina, kvečjemu da je vitamin
pri kuhanju starega krompirja
manj odporen.

Sadeži temne barve, borovni-
ce, maline, grozdčje, temna ja-
bolka, hruške itd. so boljši vir
vitaminov nego sadeži s svetlo
kožico oz. lupino in svetlim me-
som. V jabolkih je več vitami-
nov nego v hrukah in sicer v
mesu jih vsebujejo isto tako
kakor v lupini. Sveža zelenjava
je večinoma isto tako bogata na
vitaminih, malo pa jih je v fi-
žolu, grahu, cvetači, korenstvu
(razen rumene pese) itd.

Pri hranitvi vseh teh rastlin-
skih sadežev moramo paziti na
to, da se deli z rastlinskimi ze-
lenilom in sladkor ter kisline v
njih čim bolj konservirajo. Na-
pačno je n. pr. zelenjavo držati
v temi toliko časa, da izgine ze-
lenilo in s njim vitamini. "O-
drta hrana" škoduje sadju in
je priporočljivo, da vsak sad po-
sebe zavijemo v svilen, parafin-
ski ali oljnati papir.

Iziranje dolžne mezde

Kakšni so praktični koraki za
delavca, kateremu delodajalec
ne plača dolžne mezde ali
predolgo odlaš plačilo, oziroma
skratka odreka plačilo?

Delavec se mora v takih slu-
čajih zateči k pristojni sodnji
ali s drugimi besedami mora to-
žiti delodajalec, da dobi razsod-
bo (judgment) proti njemu. A-
ko gre za visoko varto in je
pravda zamotana vlad protitir-
jatev delodajalec, je najbolje
vprašati dobrega in zanesljive-
ga odvetnika za nasvet. Države
California, Colorado, Illinois, In-
diana, Michigan in nekatere druge
dovoljujejo povračilo odvetni-
ških stroškov v mesdih tirja-
tvah, ako tožitelj zmaga. Ali
redkoma se dovoljuje več kot
\$10 za pravne stroške, kar na-
vadno ne zadostuje za pokritje
teh stroškov. Navadno pa gre v
mesdih tirjativah za tako male
varte, da se ne isplača izpostavi-
viti se stroškom za njihovo iz-
tirjanje. Za ljudi, ki nimajo de-
narja za odvetnika, imamo dru-
štva za brezplačno pravno po-
moč (Legal Aid Societies), ki
zahtevajo le malenkostne pris-
tobitve. Taka društva je najti
v vsakem industrialnem sredi-
šču. Člani delavskih unij imajo
mnogokrat na razpolago nasvet
unijanskega odvetnika. V mnogih
slučajih, kjer delodajalec ne za-
nifka dolga, marveč odlaš pla-
čilo, delavec sploh ne potrebuje
ničkega odvetnika. Moret fi-
sam na sodnijo, zaprositi za
"summons" (plačilni nalog) pro-
ti delodajalcu in priti sam na
sodnijo na dan obravnave.

Splošna tendenca v vseh dr-
žavah je za enostavno postopa-
nje in hitro reševanje v mes-
nih pravnih. V državi Massa-
chusetts imajo mezdne pravde
prednost pred drugimi in ni tre-
ba tožitelja, da bi položil ob-
čajno jamščino za pokritje
stroškov, ako bi pravdo izgubil.
V Pennsilvaniji imajo mezdne
pravde isto prednost. V mestu

New York more delavec
h klerku mestne sodnje
cipal Court) svojega okraja
dobi "summons", ki naj
delodajalcu potom tretje
Ako gre za manj kot \$100
preteklo več kot tri mesece
je mezdna zapadla, sme del-
mestu New York naj-
naj se mu da "summons"
body judgment", kar po-
da, ako po razsodbi tože-
plača, more biti aretirani
sekutorja (mestnega ma-

Nekatere države imajo
oblasti, ki iztirjajo delo-
de. Najbolj napredna sta
tem smislu ima država Co-
nita. Bureau of Labor v
Zavi ima pravico nastopi-
ti vsakemu delodajalcu, ki
lavec nima sredstev, da ga
ime odvetnika. Skratka
izroči svojo tirjatev drža-
lasti, ki nastopa na so-
njegovemu imenu. Commis-
of Labor sme izdati "writ"
(prisilno vabilo), s kateri-
sili delodajalec, da pride
slihanje in prinese svoje
v.

V državi New Jersey
ki ima mezdno tirjatev
več kot \$30, more dobiti
nega klerka vsake okraja
nije "summons", ki ga to-
gant at arms" sam vro-
lodajalcu.

V državi New York
partment of Labor postaja
(Bureau of Labor Welfare)
se peča s pritožbami do
glede mezd. Po pritoži
ta državni urad v doti-
dajalcem, preiskuje stvar,
obravnava in gre delavca
na roko v iztirjanje dol-
de. Urad je na 80 Centre
New York City, toda za-
ima tudi v drugih delih
Lani je iztirjal približno
milijona dolarjev na mes-

Književno

Tolminec. Tragedija iz
nja primorskih Slovencev
ali Solkanov. Ilustrira
Gölanda.

Mehko vezana knjiga
strani, dobra oprema, t-
Tragedija v verzih s po-
tri dejstvi. Godi se v vo-
vojni. Nastopajo sloven-
tje, italijanski vojniki, pre-
ke itd. Motiv: nacionalni
flikt. Jezik je lep, precej
mešan z italijanskimi bes-
Verzi so gladki.

Solkano je nedvomno
nim. Založba ni omenjena
tiskarna. Nič ne ve, k-
spesnil to tragedijo in
delal. Dalo bi se domne-
je bila. Natianjena v
Kajko nam je poslal in
Cvetkovič, tajnik društva
SNPJ v New Yorku. On
ja to knjigo, in sicer ma-
mano po \$1, v platno vezano
tim tiskom pa po \$1.50.
Anthony Cvetkovič, 38
ca Ave., Brooklyn, N. Y.

Dvorezno

Preobčutljivi bolniki
vživajo opremo.

Uporaba joda proti
sklerozni, goljivosti in
tegotam je pokazala velike
h, navzile temu pa se ne
šiti z veliko previdnostjo,
ma lahko tudi zelo ne-
posledice. To velja zlasti
be, ki so napram tej snovi
občutljive, in to za jod v
ali alkalizirani obliki.

Prebava je tekoča pro-
prosto jod, tako da se ne
nelaskoriscen izloči iz to-
nedostatek skušajo mna-
pijo zaradi arteriosklero-
pravi s tem, da jemljejo
večje količine joda. Posled-
zastrupljenja žolca in je-
ja in živčne motnje, ki so
jejo v stopnjevanju skleroz-
in drugih škodljivih pojavi
novejšem času spravlja-
na trg preparate, ki vse-
jod v vezani obliki s klori-
Ti preparati pospešujejo
vo in krepujejo žilovje.

Vsekakor je treba ob-
zlorabo neznanega joda
velja o rabi jodove soli, ki
na sebi sicer ne škoduje,
ne uživajo ljudje, ki so
preobčutljivi. Tem snovi-
še tako majhne redne
soli, da jim sčasoma pla-
tinke, ki sicer niso snovi
a utegnjejo zdravje
za dolga leta.

Samuel K. Liebowitz, glavni zagovornik scotsborških zamor-
cev, ki je kritiziral poroto in s tem izval konflikt s sodiščem ter
odlag sodnijskih obravnav.

III, v pokojeni 1583

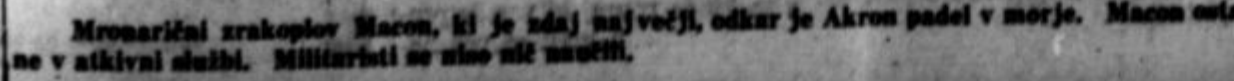
Mronarični zrakoplov Ma
ne v atkivni službi. Militaristi

on, ki je zdaj največji, odkar je
ne bilo nič nastiti.

Na protestnem shodu v New Yorku je govoril odvetnik Liebman, ki je vodil obrambo Pattersona. Navzoča je bila tudi oboječeva mati, ki pa radi iz črpanosti ni mogla govoriti. Kampanjo za podpise vodi z morskimi časopisi "Amsterdam News".

Washington, D. C. — Kongre je sprejel Wagner-Lewisov na črt za odpočitje brezposelnih državljanov. Pol milijarde dolarjev je na razpolago državam, ki imajo prazne fonde za nasiljevanje brezposelnih. Te pol milijarde bo federalna vlada poklonila ne več posodila.

Umrli je dne 17. maza 1933. Rojen je bil 7. decembra 1880 v Stari vasi pri Brezicah na Stajerskem. Pogreb se je vršil na 19. maza t. l. v pogrebnega zavoda od Price Flynn na mestno pokopališče. V Ameriko je prišel 11. okt. 1911 v Detroit, Mich., od tam se je podal v Abbeyst. Mont., kjer se je nahajal sedem let. Leta 1920 je prišel v Kenfield, Utah, in zadnjih deset let je bival v Holapp, Utah, kjer je tudi našel svoj pregodnji grob. Pohi se je v rudniku leta 1926 dni 12. nov. in od tedaj naprej ni bil več popolnoma zdrav, desna roka in celo ena stran života bila je pokvarjena. Zadnje leto se je podal v Arizono, kjer si je nakopal še zadolžno bolezen in sedaj pred smrtjo je bolehal mesec dni za tlo, kateremu se je pridružil pljučnica, nakar je v teku treh dni zavodno zaspal. Njegova največja želja je bila videti še enkrat svojo rojstno domovino, kar pa ni dočkal. Krata usoda, kakaj si tako nemila in mučil nas, nepričakovano si nam vzelo dragega očeta in soproga, ki ga bomo težko pogreдали. Zapustil nam Tvoje najdržaje male otroke, katere si tako ljubil, male še ne preiskabljeni, ki vprašujejo hčimo je del "daddy". Lepa hvala mr. Johnu Robolu, ki je vredil vse posebno za pogreb, bistotaku tudi hvala članom društva št. 689—SNPJ, čigar član je bil, ter hr. Joe Škeri in Edwardu Labolu, ki sta prešla pri ojemu. Hvala društvu za podarjene hrani vence kot v zadnji bratški pozdrav. Nadalje lepa hvala tudi bistotaku društvu št. 296—SNPJ, ki so ga opomili k zadnjemu položku na mirovno. Lepa hvala zasedam tu dana nam pomoč za čast njegove bolezi in smrti pokojnika, kakor tudi za darovane vence in cvetlice in steer; mr. in mrs. A. in R. Vekosinec, mr. James in mrs. Agnes Gentry, mr. in mrs. Frank in Margaret Kotevar, mrs. Suklje in drugi. Hvala tudi mr. David Stankarču za nagrobni govor. Še grob se je vršil na pokopališče željo po civilnem obredu. Toj bi enkrat najlepša hvala vsem in za vse. Tebi, dragi soproga in oče, ki si odšel prevarno od nas, pa želimo, pošljal v miru in laksa naj Te bude ameriška zemlja. Naj opomin na Te bude ostal v naših srcih do časa naših dni.—Zaključni ostali: Mary Zapančič, soproga; Edward, William, Freda in Maximilian, otroci v starosti od 4 do 16 let; Slavkinja, Antonija Glagavčič v Belleville, Ill. V starem bratu nje gova ostra amolena Anna Belina v Zagrebu (Tabica), Amalia Herman v Kanazrah pri Celju, ter vsak in vsakinja Ferdinand in Milka Herman v Celju. Olga Kovan in Justina Mirtol v Slavkiji, ter še mnog drugih sorodnikov v stari domovini. Mary Zapančič, Box 2—Rutapay Utah.

Tone Seliškar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Ko sta bili končno, že pozno zvečer, vendarle sami v svoji sobi in v postelji, se je Ana vsa nemirna stisnila k Marti pod odejo in četudi je bila starejša, je čutila vedno do nje veliko zupanje. Nihče je ni tako razumel kakor ona.

— No, dušica, pripoveduj! jo je nagovarjala. Kar vse po vrsti, nič ne prikrivaj!

— Oh, Marta, je dejala Ana, zgodilo se je! Niti tvojega odgovora nisem mogla pričakati. Saj si zdaj mnogo mislim in očitam, da vendarle nisem prav storila. Tako sem čudna! Kak hip si mislim, da ga ljubim neizmerno, drugekrat pa zopet padem in sam bog ve, ali je to dvom ali bojazen pred bodočnostjo. Vidiš, in to je tisto najhujše, zaradi česar sem te tako koprneče pričakovala. Tako nekako hitro se je vse to razvijalo... Komaj sem ga prvič videla, že sem bila nemirna in sem si ga želela večkrat videti. Saj vem, to je srce. Srce kliče... Potem sva si pisala. Jutri boš lahko brala vsa njegova pisma. Čitala sem jih, težko sem jih pričakovala, še rajši sem sama pisala. Dejala sem si: Našla si človeka, ki je vreden tvojega zaupanja. Tako rada pišem. Pisati je sploh lepo, stokrat lepše, če imaš človeka, na katerega naslavljaš pisma. Tedaj me je premagalo njegovo verovanje v srečo. Jaz ne verujem. Zopet mi je reklo: Glej, ob takem človeku boš lahko živel. Veruje v srečo, ti pa boš upala in je boš deležna. Srečen človek ne more odložiti vse sreče zase. Na vse v njegovi bližini si je žarek tega edinega zaklada na svetu. In tako me je vzel.

Pomočnica je, alonč na Martini rami, potem pa sedla in zamišljeno nadaljevala:

— Kaj vem, kakšen človek je. Nič ne vem. Toda vzel me je, potem je gotovo človek, ki me je vreden! Nikdar nikoli si nisem mislila, da bi bil kramar zanetil v meni ljubezen. Vedno so mi zdeli ljudje iz trgovin strašno plehki in zabiti, gabili so se mi... Zdal pa... Če se domisljam onega romantičnega svidenja sredi nočne zimске tišine, ko sva hodila tesno drug ob drugem, prisluškuje utripu svojih src, ki sta se iskali, se mi zdi, da je bilo to najlepše. Ko sta se našli, no, potem je bilo konec vseh onih strastnih sanj, ki dvigajo človeka iz te grde vsakdanjosti... Jutri se zaročiva. Oče sluti nekaj, gotovega pa ničesar ne ve, toda ne bo se upiral, ker mu je Justin pogodi že zaradi svoje trgovske podjetnosti. Jaz pa postajam vedno bolj plaha. Bolj ko se bliža čas, da bom za vedno njegova, bolj me plaši dvom, ki si ga ne vem raztolmačiti. Ali bom srečna z njim?

Objela jo je in prosila:

— Povej, povej, daj mi vere!

Marta jo je nežno ljubimkala in ko jo je gledala, kakor bi hotela odpreti zadnja vrata njene srca, je spregovorila:

— Da, tako si, to se ne da popraviti, draga Ana, to je v tebi, svojega bistva ni mogoče zatreti. Saj te vidim. Že iz tvojega pisma sem brala, da ti noben človek ne bo mogel ubraniti tega. Eno pa le je: Ti sama veš, da nikdar nisem bila vneta za možitev, ker sem preveč navezana na avobodo. To pa je zopet samo moje in ne prisegam, da bo to mnenje za vedno v meni ostalo. Lahko se zgodi, da pride mož, ki me bo zavzel in se bom slepo upognila njegovi volji. Vseeno mi je, kakšen je, čigav je, odkod je — če bo, kakršnega si v sanjah vidim, je lahko karkoli! Zatorej Ana, ne vprašuj po njegovi obleki.

Ana molči in gleda daleč predse. Marta govori:

— Ti si drugačna, natančno te vidim, meni ne moreš ničesar prikriti. Ti si kakor ustvarjena za zakon, vse tiste lastnosti in navede imaš, ki določajo zakonske žene. Dobra go-

spodinja boš, samo mož mora biti jačji od tebe. Biti mora sila, ki ti bo dal smer in smoter življenja. Biti ti mora sonce, ki te bo ogrevalo, biti mora junak, ki te bo tolažil. Bojim se, da ni to...

— Je, je, je, vzklila Ana. Ne govori tako!

V srce se ji je zarežalo hipoma tisoč spoznanj. Glava ji je padla nazaj na blazino in razprostrla je svoj pogled po vsem stropu. Zunan je pihal veter in zategnjeno tulil nad streho.

— Kako da ni? je dejala po dolgem premišljanju, saj me je vzel, saj sem mu padla v naročje sama od sebe, saj me niti silil ni, sama sem ga zavojevala.

Marta jo je poljubila in ji dahnila:

— Ana, Ana, sama se varaš! Ni bilo tako!

Ana se je zagledala v daljo in kakor da vidi na mračnem stropu privid, se ji je obraz počasi razjasnil.

— Ne, ni res! Bila sem pijana ljubezni, on pa, ves močan, je ugrabil. Vse je bilo njegovo. Moje oči, moje ustnice, vrat, vse moje telo... Marta, tu-le, na tej blazini, je počivala njegova glava ob moji. Skozi okno naju je obevala mesečina...

Marta se je zresnila. V njenih očeh je zagorel temen sijaj. Stisnila se je nad njeno lice in ji šepetala:

— Ljubezen je kakor kelih radosti in trpljenja. Vse bo minilo, to pa bo ostalo, četudi se svet dvakrat poruši in dvakrat znova prične. Ni je sile, ki bi nam zatrla to čustvo našega srca. Vojake so na svetu in preobrat, potresi in glad, resnica in laž, hudoba in hinavstvo, razvrat in skopušvo — ljubezen pa je nad vsemi. Kolikokrat sedim ob oknu in se sprašujem: Srce, ali se še nisi oglašilo? Kolikokrat prisluhnem na zemljo v koprnenju, da zaaljšim slava peti, saj ališiš v ljubezni najtišje speve, ki so skriti ljudem, ki ne ljubijo. Tisočkrat gledam svojo podobo v zrcalu in si mislim: To sem jaz, to so moje oči, ki gledajo v daljo, to je moj vrat, ki se ni pokrtila poljubi, to so moje bele grudi, pred katerimi se ni strepetal junak, to je moje vitko telo, ki se ni gorelo pod preti moža, to so moje noge, s katerimi mi bum stekla nasproti... Da, to je ljubezen, Ana, ki se ji vdaš, če te je prevzel!

Marta ji je pogledala v oči. V kotih so se blestele solze. Zdal je vedela vse, videla tudi naprej, toda to so le slutnje, vse to gledanje naprej so le slutnje! Oh, zakaj ni človeku dan jasan pogled prerokov? V Ani je dvom, a dvom. Kadar je dvom v srcu, ni prostora v njem za ljubezen.

— Ana, pojdi nazaj! je dejala Marta.

Ana jo je pogledala srepo preplašeno, razočarano je bilo v njenem obupnem izrazu. Potem se je čez nekaj časa vzpela na komolec, stegnila desnico, kakor bi se hotela prijeti za zrak, in kriknila v njen obraz:

— Ljubim ga! Ljubim ga!

10

Dolinar je vse te dni ostajal doma pri svojih dekletih. Polenil se je ali pa so ga skrbi tako potlačile, da se je hotel za vsako ceno znebiti števil in vse te more, ki je legla nadenj.

Da, opazil je bil, da je med Ano in Justinom več, kakor bi moralo biti samo med znanci. Pa se ni, čudno, prav nič razburjal zaradi tega. Misli je na to in je zopet računal, stari lisjak, na dobro kupčijo, ki je mogoča pri vsej tej polomiji. Čakal je samo trenutka, da mu raložita in povesta. Kaj, strela, je treba mečkati s tako stvarjo! Vzameva se, naj rečeta, pa mirna Bosna!

(Dalje prihodnjik.)

Tam je dobil generalnega zastopnika tvrdega Jakoba Grunda, pokazal mu je račun, naštel denar in počakal na potrdilo. Že starejši gospod je pogledal v svojo ogoljeno črno zapisnico, se potem nasmehnil in odgovoril: "Čudno, toda po mojih računih gre samo za šest goldinarjev in štirideset krajcarjev. Vaš gospodar se je moral zmotiti." To reči je vzel šest goldinarjev in štirideset krajcarjev in napisal pod račun: "Hvaležno prejel. Seba, generalni tajnik."

In potem je on, Vojteh Vaverka, stal na cesti, z osemdesetimi goldinarji v žepu in potrjenim računom na 86 gld in 40 kr. Nihče ga ne bo vprašal po teh osemdesetih goldinarjih, oddal bo potrjeni račun, stari Fügner se mu bo še zahvalil in mu izročil obljubljeno izpričevalo...

Osemdeset goldinarjev! To je pomenilo novo obleko! Osemdeset goldinarjev! To so bili tudi svetlorumeni čevlji ki si jih je Marinka, njegova sedanja žena, že takrat tako želela. Osemdeset goldinarjev! To sta bila nemara še zaročna prstana!

Počasi se je vračal z gostilne domov. Osemdeset goldinarjev ga je vlekle k tiam kakor ogromna utež. Nikomur ni med potjo pogledal v oči, venomer je samo mislil:

"Da, otrok, mogoče, bomo videli. Pomočnika bi res potreboval, toda obljubiti za zdaj ne morem še ničesar, res ne..."

Zasmejal se je, in Božena očetovih besed ni vzela tako resno, kakor so nemara le bile misljene.

Vojteh Vaverka je tisti dan mislil samo na eno: Čudno jasno je vstal v njem spomin, spomin na eno uro, ne, komaj minuta je bila, ki bi bila mogla čisto drugače obrniti smer njegovega življenja.

Dobrih pet in trideset let je že minilo od tistih dob. To je bilo takole: Ravno se je bil izučil in njegov gospodar ga je poklical k sebi v sobo. Stari belobradi Fügner mu je stisnil roko in mu rekel, da je dober drogist in da bo prav gotovo delal čast svojemu poklicu. Nato je dejal, da mu bo napravil dobro izpričevalo; segel je v predal pisalne mize, vzel iz njega neki star račun ter mu rekel:

"Prosil bi vas, ljubi Vaverka, da poprej še skočite k 'Jeleni' in poplačate tale račun. Nate denar — šest in osemdeset goldinarjev in štirideset krajcarjev."

"Da, gospod Fügner," je vneto odgovoril, vzel račun in denar in hitro stekel v gostilno pri 'Jeleni'.

"Oče," je veselo dejala Božena, "danes je menda Jan dopolnil svoj uk. Kajne, saj mu boš napisal lepo izpričevalo in ga obdržal v trgovini!"

Drogist je ljubeče pogladil svojo hčerko po lasih, se nekam odno nasmehnil in skomignil z rameni:

"Osemdeset goldinarjev... nihče ne ve o njih..."

Ves znojen je prišel naposled domov. Segel je v žep, naštel osemdeset goldinarjev na mizo in s trepetajočim glasom rekel:

"Zmotili ste se, račun je znašal samo šest goldinarjev in štirideset krajcarjev."

"Kaj vam pa je?" ga je vprašal stari Fügner.

"Tako sem tekkel!" je bilo vse, kar mu je mogel odgovoriti.

Stari Fügner je bil brez besede, spravil denar v žep in potem nekam čudno dejal: "Da, da, ljubi moj Vaverka, poštenje je večsah čudna reč..." Potem je segel v predal pisalne mize, mu izročil zelo dobro izpričevalo in mu čestital, nato ga je po pod razmeroma dobrimi pogoji obdržal v trgovini.

Ta dogodek sta potem oba, on in Marinka, zvečer skromno proslavila. O tistih osemdesetih goldinarjih ji pa ni bil ničesar omenil.

Čez leto dni se je z Marinko poročil, in na večer svatbe — starega Fügnerja sta bila kajpada tudi povabila — je imel s svojim gospodarjem pomemben razgovor.

"Nocoj bi vam rad nekaj povedal, ljubi moj Vaverka," mu je rekel stari drogist. Potegnil ga je s seboj v tih kot, mu sedel nasproti in dejal:

"Saj še veste... tisto z računom Jakoba Grunda... ko sem vas, preden sem vam dal izpričevalo, poprej poslal še h generalnemu zastopniku... Goto vo se še spomnite?"

Vsa kri mu je šinila v glavo; ničesar ni znal odgovoriti, samo nemo je priklimal.

"Vidite, prijatelj," je potem stari mirno nadaljeval, segel v prani žep ter vzel iz njega star in zmečkan papir. "Vidite, tale stari, potrjeni račun Jakoba Grunda, tegale bi vam rad dal kot svoje posebno poročno darilo. Račun se je namreč v resnici glasil samo na šest goldinarjev in štirideset krajcarjev; samo da sem sporazumno z generalnim zastopnikom napisal osemdeset, in je tako nastalo iz šestih goldinarjev šest in osemdeset. Vse je bilo tako pripravljenost, da ste morali misliti, da ne bo nihče vprašal po ustalih 80 goldinarjih. Hotel sem samo preizkusiti vašo poštenost; izkušnjo ste prav dobro prestali. Če bi mi osemdeset goldinarjev ne bili izročili... sicer se je pa vse tako končalo, kakor sem pričakoval. Trgovec mora biti v prvi vrsti pošten, in vi ste bili pošten, zato ste tudi dobili izpričevalo, zato sem vas tudi obdržal v svoji trgovini... In v spomin na to preizkušnjo vam zdaj izročim tale stari račun kot posebno poročno darilo..."

In danes, dobrih pet in trideset let je bilo medtem poteklo, danes je ležal na pisalni mizi pred že osivelim drogistom Vaverko ta porumeneli stari račun, ta težka preizkušnja poštenosti.

In zdaj bo mladi Jan Kolar, ki je danes še njegov učenec, prišel k njemu, prosil ga bo za izpričevalo, sijajnih oči, poln vere v bodočnost, in njegova Božena, njegova ljubljena plavolasa hčerka, se bo prav gotovo od srca veselila, če bo Jan Kolar res dobil dobro izpričevalo.

Drogist je vzel iz prsnega žepa kos papirja. Bil je račun že več desetletij obstoječe veletrdnice Jakoba Grunda, katere zastopnik se je ravno mudil v trgu; še včeraj se je skrivaj z njim sestal in se dogovoril zastran poštenostne preizkušnje za svoje ga dosedanjega učenca Kolarja. Iz tri in štirideset kron je bil Vojteh Vaverka sporazumno z zastopnikom napravil tri sto tri in štirideset kron. In tudi na tem računu naj bi se podpisal: 'Hvaležno sprejel.'

Se enkrat si je drogist dobro ogledal pripisano trojko. Ne, prevara se ni mogla opaziti. Nekdo je skromno potrkal.

"Naprej."

Jan Kolar je vstopil, vljudno pozdravil, se ustavil pri vratih in dejal:

"Danes so minila tri leta, kar sem pri vas v uku."

"Aha," se je zasmejal drogist, vstal, ponudil svojemu učencu roko, ga povabil, naj sede, in dobrodružno dejal: "Zdal bi pa radi izpričevalo, kajne?"

"Da, prosil bi vas, gospod Vaverka."

"Zelo rad," je odgovoril drogist, "toda poprej bi vas še prosil, da opravite majhno pot na-

mestu mene. Skočili bi do gostilne pri 'Medvedu' in tam..."

"Zakaj ne?" je rekel mladi mož, "takoj bom nazaj," in iztegnil je roko.

Trenutek se je drogist obotavljal, nato je pa počasi dejal:

"Ah, kar pustite, bolje bo, da sam to opraviš."

S temi besedami je spravil račun nazaj v žep, segel po že napisanem izpričevalu, ga razgrnil in še enkrat prebral, nato ga pa izročil mlademu možu:

"Nate, prijatelj, tole je vaše izpričevalo. Upam, da boste z njim zadovoljni, in če želite, vas še kar naprej obdržim v trgovini."

Jan Kolar je zajecel zahvalo. Vojteh Vaverka je odmahnil z roko, dobrodružno in prijazno. Ko se je potem pripravil, da plača zastopniku Jakoba Grunda račun, je pogledal skozi okno na vrt za hišo: tam sta stala njegova hči in Jan Kolar drug z drugo in vneto gledala v izpričevalo.

Drogist ju je nekaj časa opazoval.

Potem si je globoko oddahnil. "Drevo bova povabila Kolarjeve na večerjo, Marinka," je rekel Vojteh Vaverka, ko je šel skozi prodajalno. "Zelo spodobni ljudje so to."

"Zakaj ne, Vojteh? Pa jih povabiva! — Mislim, da bo Božena zelo vesela..."

Njune oči so se srečale. Razumela sta se. Nasmehnila sta se, morda v spomin na tisti dan pred pet in tridesetimi leti...

Potem je Vojteh Vaverka odšel k 'Medvedu.'

Kritika

Mlad slikar je prvič razstavil. Ko odhaja z razstave, poln upov, sreča kritika A., ki takisto zapušča razstavo.

"Ali ste videli moje slike?" ga vpraša.

"Da — saj so edine, ki si jih človek lahko ogleda."

"Res?" dahne slikar, ves počaščen.

"Seveda — pred drugimi stoji preveč ljudi."

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po shlepu 8. redne konvencije se sodaj lahko naroči na list Prosveta, eden, dva ali tri štane in ene družine in to enega ali več naročnin. List Prosveta stane za vse enake, za štane ali za družine, ena letna naročnina. Ker pa štani še plačajo pri naročninah (120) in se jim to prišteje k naročninam. Mi prištevamo enega, dva ali tri štane za štane S. N. P. J. List Prosveta je v vsaki družini in v vsaki družini, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta za Zdrav. državo in Kanado \$6.00 Za Člone v Chicago je \$4.00

1 tednik in.....	4.00	1 tednik in.....	4.00
2 tednika in.....	8.00	2 tednika in.....	8.00
3 tednika in.....	12.00	3 tednika in.....	12.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebne vrste denarja in Order v pisnu in si naročite Prosveta, list, ki je v vsaki družini.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri tak članov prejme list Prosveta, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročil na Prosveta, to tako natančno upraviteljsko listo, in obenem določiti vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stane, tedaj mora upraviteljski datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priložite polnjam naročnina za list Prosveta vrsto \$.....

Ime..... Čl. družine.....

Nazov..... Čl. družine.....

Ime..... Čl. družine.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in v drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. Če ne smerna, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Backwell 1944
Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne publikacije.

Strahno

Recite svojemu lešar, rad z njim govoril, reče in širokopleč mož, ki je pisarno. "Moje ime je Danijel."

Vajenec, majhen in drakeček, se ves prestrašen obiskovalcu.

"Vi ste gospod Danijel?"

"To je strahno — zakaj?"

"Obiskovalec. "Nu, ali je ma?"

"Je, toda zapovedal mi vas vržem ven, če pridete."

Otroška

Slavka je šla pred koto na kratek izprehoda začeti, da je lačna. Časa premišljuje, kako bi vedala teti, da je ne bi naposled si izmislila.

"Tetka," reče počasi misljuje, "kaj si bo neki juha, če bo morala tako čakati na naju?"

V šoli

"Pregar," vpraša učitelj razrežen kos mesa na in vsako polovico spet kaj potem dobim?"

"Četrtno, gospod učitelj."

"Prav. In potem?"

"Osmine."

"In potem?"

"Šestnajstine."

"In potem?"

"Golaž, gospod učitelj!"

V JUGOSLAVI

Na Hitrem Ekspresnem

ILE DE FRANCE

29. APRILA—27. MAJA

17. JUNJA

PARIS

19. MAJA—10. JUNJA

CHAMPLAIN

13. MAJA—3. JUNJA

Znižane cene v vsaki državi

Na poštovališču se pošlje liste naročnin

French

506 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO, ILL.

123 S. Third St., Minneapolis